

Єфімова В. А.

*студентка 1-го курсу магістратури
факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРИНЦИП КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА ТА АДВОКАТА

Одним із ключових питань встановлення довіри та забезпеченні відвертості клієнта та адвоката в одному випадку та прокурора і потерпілого, свідка, підозрюваного, обвинуваченого, в іншому є конфіденційність спілкування із відповідним та належним рівнем забезпечення права на захист та конфіденційності такого спілкування.

У повсякденному житті, як правило, підпринципами розуміють внутрішні переконання людини, моральні та практичні засади, якими вона керується у сферах життя. «Принцип» від латинського «*princīpiū*», серед іншого, означає «основа», іншими словами – це засадниче та фундаментальне твердження, на якому базується будь-яка система, теорія або ідеологічний напрям, тощо. Під принципами доцільно розуміти засади та вихідні ідеї, які мають в своїй суті значущість та імперативний вплив на те чи інше суспільне явище чи інститут. У класичному розумінні теорії права, принцип є найвищим за суттю права явищем та є підґрунтям для побудови теорії або концепції.

В національній доктрині серед досліджень питання конфіденційності, як принципу діяльності адвокатури та органів прокуратури, виділяються напрацювання таких вчених, як Н. М. Бакаянної, А. П. Бірюкової, В. В. Заборовського, С. М. Логінової, С. Р. Мартіна, та інших, однак останні тенденції розвитку інституту адвокатури та органів прокуратури активізують глибинні дослідження принципу конфіденційності, як основоположного в діяльності адвоката та прокурора, в тому числі і в контексті євроінтеграційного процесу так і в умовах збройної агресії проти України.

Якщо говорити про адвокатуру, то ще в 2014 році ОБСЄ порушувало питання важливості конфіденційності [1]. Українська адвокатська спільнота, в силу численних порушень таємниці взаємин адвоката та клієнта, наголошує на важливості дослідження сучасного змісту конфіденційності, як основоположного принципу адвокатури [2, с. 29-35].

Загальні правила правової професії Міжнародної асоціації юристів чітко визначено принцип «конфіденційності», як принципом професійної таємниці.

Адвокат повинен зберігати конфіденційність і йому повинна бути надана можливість захищати її щодо поточних справ чи колишніх клієнтів, якщо інше не вимагається чи не дозволено законом, або, якщо це дозволено, рішенням клієнта [3, с. 2]. Аналогічної позиції притримується і Хартія

основоположних принципів європейської правової професії, прийнята Радою адвокатур та правових товариств Європи (CCBE) 24 листопада 2006 р. [4, с. 5].

Сформоване на міжнаціональному рівні положення про необхідність реалізації принципу конфіденційності органічно реалізоване в національному законодавстві у ст. 4, 11, 21 – 23, 28, 32, 40 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Відмітимо, що окрім профільного законодавства, даний принцип знаходить своє відображення і в інших нормативно-правових актах, як законодавство про захист персональних даних, ст. 46 – 47, 54, 65, 224, 258 КПК України та ст. 70 ЦПК України та нормативних документах органів адвокатського самоврядування та Правилах адвокатської етики (ст. 10, 22).

Конфіденційність як принцип в діяльності адвоката становить сукупність норм та положень, що визначають механізм дотримання адвокатської таємниці, захисту персональних даних особи та інших видів інформації з обмеженим доступом у процесі здійснення адвокатської діяльності. Крім того, на відміну від багатьох інших принципів діяльності адвоката принцип конфіденційності поширюється на широке коло суб'єктів, охоплюючи помічників адвокатів, стажистів адвокатів, осіб, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом, а також осіб, щодо яких припинено або зупинено право на зайняття адвокатською діяльністю. До того ж, даний принцип, окрім іншого знаходить своє відображення в ч. 1 ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» міститься досить широке визначення адвокатської таємниці як будь-якої інформації, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває в трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності [5]. З огляду на зазначене вище, можна дійти висновку, що принцип конфіденційності в діяльності адвоката широко відображений в адвокатській таємниці, яка є, по суті, різновидом професійної таємниці.

Щодо діяльності прокурора, то принцип конфіденційності є одним із основних принципів професійної етики та поведінки прокурорів. Суть принципу конфіденційності працівників органів прокуратури зводиться на того, що прокурор зобов'язаний не розголошувати і не використовувати в інший спосіб конфіденційну та іншу інформацію з обмеженим доступом, що стала йому відома у зв'язку з виконанням своїх службових повноважень та професійних обов'язків, крім випадків, встановлених законом [6].

Відмітимо, що даний принцип поширюється і на публічне спілкування

прокурора та щодо його офіційних висловлювань, міркувань та оцінок з питань, розгляд яких не належить до його компетенції. Прокурор має дотримуватися етики публічних виступів і вимог щодо надання службової та конфіденційної інформації у встановленому законом порядку.

Окрім зазначеного, принцип конфіденційності в діяльності органів прокуратури має розвиватися в симбіозі з принципом прозорості діяльності органів прокуратури. В суспільстві робота прокуратури досить часто підлягає суспільному обговоренню та, не рідко, критиці. Інші сторони по справі (адвокати, потерпілі), а інколи і працівники поліції, публічно коментують ті чи інші обставини справи, що може бути досить по-різному оцінено засобами масової інформації та суспільством в цілому. Тим паче, помилки прокурорів в резонансних справах набувають суспільного розголосу та обговорення. У таких умовах, публічна реакція органів прокуратури є досить стриманою та обмеженою саме принципом конфіденційності. Однак, на сьогодні тенденція до висвітлення своєї діяльності органами прокуратури зростає, хоча все ж прокуратура в силу специфіки своєї діяльності не може збільшити комунікативні зв'язки з громадськістю та засобами масової інформації. Вбачається очевидним, що тенденція до збільшення прозорості діяльності органів прокуратури та суспільний запит на інформацію про результати роботи органів прокуратури, особливо в резонансних справах, призведе в майбутньому до трансформації принципу конфіденційності, що забезпечить його лібералізацію, тобто зведе до мінімуму його обсяг, однак це не призведе до зменшення його значущості.

Таким чином, принцип конфіденційності є надзвичайно важливим в діяльності адвокатури та органів прокуратури, він по-своєму реалізований в кожному із зазначених інститутів, однак в своїй суті покликаний на забезпечення професійної діяльності кожного з інститутів. Відмітимо, що зазначений принцип діяльності дещо змінюється та набуває нових форм вираження, однак зберігає свою суть та з часом набуває більш широкого та глибинного сенсу.

Список використаної літератури:

1. CCBE Annual report 2014. Brussels: The Council of Bars and Law Societies of Europe, 2014. 59 p. URL: chrome-extension://efaidnbmnnpbpcjpcglclefindmkaj/https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/Publications/2014_ANNUAL_REPORT.pdf
2. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні. 2013-2018р. Київ: НААУ, 2018. 43с. URL: [chrome-extension://efaidnbmnnpbpcjpcglclefindmkaj/https://kyiv.unba.org.ua/assets/uploads/news/zvity/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB\(1\).pdf](chrome-extension://efaidnbmnnpbpcjpcglclefindmkaj/https://kyiv.unba.org.ua/assets/uploads/news/zvity/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB(1).pdf)

3. General principles for the legal profession: adopted by the International Bar Association on 20 September 2006. London: International Bar Association, 2013. 3 p. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.ibanet.org/MediaHandler?id=e067863f-8f42-41d8-9f48-d813f25f793c>

4. Charter of core principles of the European legal profession: adopted at the plenary session CCBE in Brussels on 24 November 2006. Charter of core principles of the European legal profession and Code of conduct for European lawyers. Brussels: The Council of Bars and Law Societies of Europe, 2013. P. 4-5. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.ccbe.eu/NTCdocument/EN_CCBE_CoCpdf1_1382973057.pdf

5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України № 1702-VII від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

6. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів: Кодекс № n0001900-17 від 27.04.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001900-17#Text>

Науковий керівник: доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Кісліцина Ірина Олександрівна**